

HRAJEME TO, CO AUTOR ZAMÝŠLEL

Rozhovor se zástupcem mezinárodní asociace amatérského divadla AITA/IATA a evropské organizace neprofesionálního umění Amateo Aledem Rhys-Jonesem.

Jak je neprofesionální umění organizováno ve Velké Británii?

To je velmi rozsáhlé téma. Amatérské divadlo má v Británii mnoho podob, stejně jako zde. Máte vesnické spolky o několika členech, kteří hrají téměř sami pro sebe a nemají žádné ambice se dostat dál, pouze si užívají, že hrají divadlo. Pak jsou soubory, které se přímo zaměřují na soutěžní festivaly a jsou velmi cílevědomé, dále pak univerzitní soubory a další. Ta škála je opravdu velmi pestrá a není nepodobná té české. Rozdíl mezi českou a britskou amatérskou scénou tkví v tom, že v Británii je většina amatérské produkce založena na textu. Soubor si vybere hru, vezme text, kterého se drží, a ten inscenuje. Tady je naproti tomu k vidění velké množství autorského divadla, které se vystaví na nápadu, myšlence, tématu, je vynalézavé. S tím se zde setkávám mnohem častěji než doma.

Máte něco podobného jako je český systém postupových přehlídek?

Máme soutěžní přehlídky v každé ze zemí Spojeného království, kde vládne opravdu silné konkurenční prostředí. Existují i přísná pravidla pro uvádění inscenace, například představení nesmí mít více než padesát minut, na jevišti musí být více než dva herci, nelze soutěžit s muzikály, mohou to být komedie, ale muzikály nikoli. Předpisy jsou velmi podrobné. Přehlídky pořádají regionální kola, pak národní kola ve Walesu, Skotsku, Anglii i Severním Irsku a nakonec závěrečné klání souborů z celé Británie. Existují i přehlídky menšinových jazyků jako je například waleština, které pomáhají souborům vycestovat i do zámoří.

Co je hnacím motorem k soutěžení? Jde o čest, o peníze? Co si účastníci odnášejí jako výhru?

Peníze jsou to opravdu velmi velmi zřídka. Když už jsou to peníze, jde o drobné částky, které například zaplatí souboru náklady na autobus do místa konání. Spíše je odměnou nějaká forma podpory, třeba účast na workshopech nebo je souboru nabídnuta asistence profesionálního režiséra. Tedy spíš než hotovost jistý profesionální vklad.

Říkáte, že je soutěžní prostředí velmi konkurenční. Když to není výhra, co k tomu soubory vede?

Sám tomu nerozumím. Abych byl upřímný, nikdy jsem to nechápal a ani se mi to nijak zvlášť nelíbí. Divadelní zápolení si nikterak neužívám. Podle mě nelze postavit vedle sebe dvě inscenace a říct toto je vítěz, a to zejména pokud jde o opravdu dobrá představení či střet různých žánrů. Takle složka festivalů mi není blízká, ale je to tradice. Zřejmě jsou na to lidé zvyklí a navíc si u toho užijí spoustu legrace. Odvrácenou stránkou této tradice jsou soubory, které cíleně přizpůsobují svůj přístup tomu, aby získali cenu. Například vědí, že tento festival bude hodnotit tento porotce a tento porotce má rád tohoto dramatika nebo tento styl divadla a snaží se přizpůsobit jeho vkusu.

Děje se to často?

Neděje se to často, ale děje se to. Mým oborem je divadlo a už jsem v životě viděl spoustu soutěžních představení. Viděl jsem velmi tvrdé soutěže ve Spojených státech, v Irsku, ve Francii. Ve Finsku jsem loni porotoval přehlídku, kde jsme měli vybrat první,

Rozhovor pokračuje na straně 2

druhé a třetí místo. Nechápal jsem, k čemu to je. Naštěstí u nás zavládla přirozená shoda, ani o jednom ze tří míst jsme se nemuseli dohadovat. Na některých festivalech se klade důraz i na ceremonie, vyhlášují se nominace, nejlepší herci, což je často velmi zdoluhavé. Typicky se dává pozor, aby se opravdu zmínil každý, aby nikdo nezůstal nedoceněn. Také se udílí zvláštní cena poroty, kterou může porota vyznamenat inscenaci, která nebyla oceněna v jiných kategoriích. Všechno je pak velmi komplikované a myslím, že to odpoutává pozornost od podstaty festivalů. Navíc tím můžete mnohé lidi zklamat. Když inscenace nefunguje, pro porotce není jednoduché udržet pozitivní polohu a být konstruktivní, nikoli přehnaně kritický. Je velmi těžké odeslat spolek domů s pocitem, že něčeho dosáhl, když je třeba jediný, kdo nedostal žádnou cenu a porotci se jeho hra evidentně nelíbila. Když vám porotce řekne ty jsi nebyl dobrý, může se stát, že už nikdy nevylezete na jeviště. To podle mě není účel.

Říkáte, že britští amatéři hodně staví na textu. Dle mých nemnohých zkušeností text i nadmíru respektujete. V Čechách běžné dramaturgické úpravy jako škrty či změny v postavách u vás vypadají skoro nemyslitelně, takže pak hrajete Shakespeara slovo od slova a třeba tři hodiny. Čím to je? Nevím. (směje se) To je asi jediná odpověď, kterou jsem na to schopný dát. Víte, to je zkrátka tradice. Navíc u některých her, které jsou chráněny autorským zákonem, žádné změny ani povolené nejsou. Zákon je v tomto velmi přísný a někteří autoři zakazují změny sami, například irský dramatik Brian Friel.

Ano, to se bavíme o živých autorech. Co ale autoři takzvané „bezpečně mrtví“?

Možná jde o jistou úctu k „posvátnému“ textu, který by měl být zobrazován ve své celistvosti. Jde o úctu k jazyku a samozřejmě k autorovi. Některé soubory si samozřejmě vezmou třeba téma z Romea a Julie nebo Jak se vám líbí a upraví ho, předělají. Převaha souborů ale bude hrát celý text. Daleko pravděpodobnější úpravou bude, že hru zasadí do jiného prostředí. Najdou aktualizaci, paralely historické nebo sociální, ale text zůstane stejný. Díky této tradici se souborům také lépe shánějí diváci, protože to, co se hraje, je text. Text se zkoumá a předvádí. Ve škole se žáci seznamují s každým slovem příběhu, i to je jeden z faktorů, byť neříkám, že jediný, který tento přístup podporuje. Existuje jakýsi nepsaný zákon, že se hraje kompletní celek. Hrajete to, co autor zamýšlel. Má to svá pro a proti. Silná tradice „reprodukování“ má za následek, že divák usedající do hlediště tento přístup i očekává. Jde do divadla, aby viděl celou hru tak, jak ji zná, od začátku do konce.

Takže diváky nepotěší, když jim hru změníte?

Tak bych to neřekl. Je spousta diváků novodobého divadla, kteří chodí na nová díla. Diváci se nebojí změny. Jen očekávají, že uvidí hru, kterou viděli posledně. A chtějí, aby byla udělána stejně jako ta minulá. Možná to je tím důvodem.

Petra Jirásková

FOSILNÍ SLOUPEK

Napsal jsem a řekl už víckrát, že přisuzuji dramatické výchově velice významnou roli v pronikání trendů a tendencí postmodernismu do českého amatérského divadla. Děje se tak různými způsoby. Jedním z nich je ludismus – tedy hraní si s jakýmkoliv jevem, jež může učinit ze všeho cokoliv jiného a tím také cokoliv proměnit v tekutou nejistotu. Dramatická výchova je podivuhodně a obdivuhodně hravá, nečiní jí žádné potíže rozvíjet hrou jakékoliv nápady a opouštět jakoukoliv logiku, příčinnost, přísnou motivaci přesvědčující o tom, že bylo nutné nasadit právě na tomto místě a v tomto čase takový a takový prvek. Dovede se zmocnit každého podnětu a proměnit jej v jakousi „nezáměrnou skutečnost“, jež může být skvostným samostatným obrazem stejně jako báječnou etudou, kdy vnímáme a oceňujeme osobitou kvalitu této „nezáměrné skutečnosti“, jež ovšem s lehkostí téměř záviděníhodnou uhne od podstaty věci. Nečinil bych toto téma jádrem tohoto fosilního sloupku, kdyby se v tom pondělním večeru před jihlavským představením Rozpal mě, sakra! nehrál text Elfriede Jelinek brigita heinze nenávidí. Ta děsivě chmurná autorka, opravdu z nejvnitřnější své podstaty nenávidící svět a zejména muže, se tu díky hravosti postupů, jež pramení z dramatické výchovy, proměnila v milou a chápavou bytost, které není cizí ani lehounký a roztomilý žert. Skoro zázrak, řekl bych. A měli bychom si jej hýčkat, protože takhle divadlem předvedenou Elfriede Jelinek hned tak někde nemají; pokud něco podobného vůbec existuje.

Leč může se stát, že přece jen té hravosti bude příliš. Zatím jsme na začátku hronovského přehlídkového maratónu. Ale už se tu párkrát ta tendence k „nezáměrné skutečnosti“, jež vznikla jen z potěšení, z radosti, ze zábavy hrát si, v některých představeních objevila. A málo platné: byla to vždycky vada na kráse, která poškodila celek. Jan Císar

TĚŽKÝ ŽIVOT ABSTINENTŮV

Prátelé, kamarádi, je mi ouzko. Určitě jste si všichni všimli, jak se poslední dobou řeší, co všechno je klišé. Inu, já vám řeknu, co klišé rozhodně není. Býti abstinentem. Abstinent je, zvláště na Jiráskově Hronově, tvor tak vzácný, že zachytit jej v noci stalo se úkolem vskutku nemožným.

Mně je ouzko právě z toho důvodu, že se nikdo aktivně ke své abstinenci nehlásí, pokud teda tady vůbec někdo takový je. A my, abstinenti, skutečně nemáme snadný život. Vemte si například tlak, jenž na vás vyvíjí společnost. Zkuste vyrazit hrát do Tritonu nebo Hororu a celou noc odmítat püllitry, panáky a lahve vína.

Jen zkuste sledovat ostatní, jak si užívají, jak se jim stále zlepšuje nálada, jak jim mizí zábrany, jak potom zvrací a padají k zemi a válejí se ve vlastní špíně, jak pak ráno nejsou kvůli kocovině schopni ani vstát. Takovou legraci my si neužijeme.

A tak se chci stát prvním, veřejně přiznaným abstinentem, který se za svůj handicap nestydí a s hrdostí jej vykřičí do celého Hronova.

Já jsem abstinent! Jsem ten největší abstinent, jakého kdy Jiráskův Hronov poznal. Nepiji, nikdy jsem nepil a nikdy... no, tak to zase ne. Někdy si určitě dám. Jednou. Prosím, berte tento článek jako výzvu všem abstinentům, aby se alespoň mně, když ne všem, přihlásili.

Můžeme utvořit Sdružení abstinentů Jiráskova Hronova pro rok 2013 a společně se bavit o našem problému. Poradit se. Ulevit si. Nebojte. Společně dokážeme víc!

Své kontakty, zkušenosti a otázky posílejte na e-mailovou adresu: JHabstinenti@seznam.cz

Vít Malota

OMLOVA

Omlouvám se všem seminaristům a lektorům, kteří mají diváckou řadu B, za to, že byli připraveni o večeri. Soubor Pantomima S.I. měl zahrát zkrácenou 15 minutovou verzi, ve skutečnosti ji ale zahrál v plném rozsahu 35 minut.

Simona Bezoušková

VÝZVA

Prosím o pochopení diváky, kteří na JH pouze navštěvují představení, že produkce ve výjimečných případech nezačíná v momentě, kdy se oni dostaví do sálu. Jsou mezi vámi i seminaristé a lektori, kteří se někdy musí navečeřet. Pro vás je to jen 5 minut čekání, pro ně drahocenný čas. Děkuji.

Simona Bezoušková

STRIP

JAK SE LIŠÍME OD ZVÍŘAT

Rozhovor s Annou Benhákovou ze Studia Magdaléna

V čem je pro vás ta nadhodnota pohybu nad mluveným divadlem?

Asi je nám to bližší. Když to mám tělem, tak to ve mně vyvolává emoce. Já třeba obdivuju lidi, kteří dokáží hodně mluvit. Neumím říct, jestli bych si třeba nevybrala činohru, kdybych uměla dobře mluvit. Ale teď je mi bližší tanec a cítím v něm tu emoci a proto mě těší, jak to ve mně proudí. Je to prostě síla.

Když tancujete, cítíte tam nějaký dialog mezi sebou, nebo s publikem?

Mezi sebou určitě a snažíme se i s publikem. Hodně záleží na divácích, protože někdy přijedeme někam, kde ti diváci nikdy nic takového neviděli, nejsou na to připravení a uzavrou se. Potom třeba žádný dialog ani není. Někdy to naopak jde a samo se to vybuduje. Třeba tady v Hronově je to úžasný, protože ti divadelníci jsou k tomu neuvěřitelně přístupní. Je to nádhera.

Co si budeme nalhávat, plno lidí si z tvého sólového tance hlavně odneslo, že jsi byla na jevišti nahá. Takže snad nebude vadit, když ti budu klást otázky přímo na tělo.

No klidně. Ale doufám teda, že to zaujalo nejenom proto.

Proč ses rozhodla vystupovat nahá?

To má svojí historii. Axis Mundi bylo totiž moje maturitní představení. Měla jsem takový kostým, který mi na generálce spadl – před ředitelem a celým učitelským sborem. A teď

jsem si říkala: „Ježišmarja, mám to dotancovat, jestli to nedotancuju, tak mi řeknou, že jsem neprofesionální.“ Tak jsem to tedy nahatá dotancovala. A pak jsme se bavili, že by to možná bylo dobrý. Byla jsem tomu otevřená, protože už dřív tu ta myšlenka byla. Ale zároveň jsem si říkala: „Co by řekla maminka?“ Takže jsem ráda, jak to nakonec dopadlo. Vůbec jsem nechtěla, aby to byl nějaký striptýz, exhibice nebo předváděčka toho, co na mě narostlo. Tak jsem to fakt nemyslela, vylezlo to čistě z té choreografie.

Máš už za sebou nějakou sólovou choreografii?

Vyložené ne. Měla jsem dva duety, jeden se jmenoval Obrazy, s ním jsem jela do Maďarska a tak různě. A potom ještě jedno předtím – to bylo takový „tanyný“... Byl to hezký začátek, ale asi bych se tím neprezentovala.

A o čem tedy tohle představení tancuješ?

Axis Mundi znamená latinsky „osa světa“. Na začátku jsem měla před očima takovou vizuální inspiraci – strom. Obdivuju sekvoje – vždy zelené. Obrovský, nádherný strom a z toho to vzešlo. Ale hodně se to proměnilo, na začátku to měla být skupinovka osmi lidí; to se nepovedlo. Každopádně, v rychlosti – je to otázka vývoje ze zvířete do člověka. A v jaké fázi jsme my, jak se od zvířete lišíme; jestli se máme lišit. Tahle choreografie je pro mě odpověď.

Jan Mrázek

FILMOVÝ ATELIÉR

Dlouhá expozice, která nás uvádí do Barrandovského ateliéru třicátých let, byl start grotesky. Grotesky, ve které interpreti PANTOMIMY S.I., pantomimy neslyšících z Brna, předvedli úctyhodné výkony, ale ne v nejlepším tempo-rytmu. Opravdu chválím jednotlivé osoby za ztvárnění rozličných rolí, postav a charakterů, které si bravurně udržely po celou dobu své produkce. Moc si vážím citu pro detail, kdy pohledy, „prodávání emocí“, „dabltejky“ a celkové citění partnerů na jevišti byly zvládnuty perfektně, až mimskoučebnicově správně (což je pro neslyšící extrémně těžké). Ale, z hlediska celku, jak už bylo řečeno, ne v nejlepším tempo-rytmu. Dramaturgie dovolila scénickou kaši několikrát nastavit. Chtělo to alespoň odlišné ingredience.

Hudba z grotesky a k tomu nemá činohra je oříšek i pro slyšící. Hrát zrychleně, stylizovaně nebo s patosem by možná byl klíč, ale stejně by neodstranil rozvleklost s několika konci. Kdyby vše skončilo po druhé klapce, odchodem celebrity, byl by to milý zážitek.

Obdivuji práci s neslyšícími, práci neslyšících a vím, co je za tím dřinou a potu. Vše, co jsem tady kritizoval, bylo pohledem diváka z řad divadla s padesáti stupni Celsia a věřím, že jinde jindy to zahráli v perfektním tempu, což smazalo ono kritizované nastavování. Tedy pro budoucno radím jen - škrtat, škrtat, škrtat.

Michal Hecht

KDYŽ DO PARKU, TAK SE PSEM

Pantomimická skeč „3 v parku a pes“ měla skutečně šťávu. V první vteřině, kdy první interpret vskočil na scénu, mě zaujala a zájem mě neopustil až do konce, což je u mě divné. Všichni tři, dva kluci a holka, hráli s takovým nasazením, že bych jim všechny chyby odpustil. Naštvalo mě, že jsem žádné chyby nenašel (to byl vtíp). Měl jsem z toho opravdu radost. Jejich timing, rytmus, technika, práce s imaginární rekvizitou byly výtečné. Všechno co umí prodali, a přitom nevnucovali. Dokonce i imaginární sezení na židli nebo lavičce, které nikdy v pantomimě nefunguje, protože mim vždy vypadá, že vykonává potřebu, a ne že jenom sedí, použili s nadsázkou a noblesou, čímž se vyhnuli všem trablům.

Nehrají si na hotové představení, jak v programu tvrdí, prý pouze své tvořivosti, obrazotvornosti, prostorovému vnímání a partnerskému kontaktu umožňují se v tomto malém příběhovém celku vyjádřit. Z tohoto pohledu je to naprosto dostačující.

Lituji jedině, že nehráli s bílou maskou, jak fotky v programu slibovaly. Nevím, zda k tomu dospěli vývojem nebo se pouze nestačili nalíčit, ale určité by to přineslo další rozměr do jejich skeče, o kterém bych rád zauvažoval.

Michal Hecht

Uvědomil jsem si, jak je pitomý, že je lidský mozek naučen přemýšlet ve slovech. Máme

tendenci si pohyb převádět do slov a do těch kategorií, o čem to vlastně je. A mrzelo mě, že to neumím jinak a že bych si to užil, kdyby ten mozek nebyl nastaven tak jak je.

Všichni byli skvělí. Opravdu skvělé. Závídím jim, že umí ovládat svoje tělo tak, jako

já ne. Skvělá byla ta předposlední, která tam byla velice obnažená, ale o to nešlo, šlo o to, jak výborná byla v pohybu. Já ani tak nechodím po příběhu, mně se na to zkrátka dobře kouká.

Předposlední sólové vystoupení bylo to nejdokonalejší, co jsem kdy viděla. Opravdu mi

běhal mráz po zádech. Šla jsem tanečnici i poděkovat do zákulisí a úplně jsem se z toho klepala. Takový dojem to ve mně zanechalo.

První číslo bylo vtipné. Líbilo se mi také proto, že mám zkušenost při práci s neslyšícími a o

to to pro mě bylo zajímavější.

Boží mládí. Skutečně líbilo druhé představení, bylo skvělé.

TANEC A PANTOMIMA: ETUDY, KONVENCE I VRCHOLY

Pět různorodých, trochu nesourodých přístupů k pohybu. To byl komponovaný pořad z choreografií a pantomimických představení, které reprezentují národní přehlídky v Kolíně a Jablonci nad Nisou.

Pokorná pocta němému filmu

Biggles se vrací. Inscenace inspirovaná němými filmy. To, že byl hlavní hrdina Biggles, vymyšlená románová postava letce, kterou právě ve filmovém studiu převádějí na filmové plátno, bylo nepodstatné. Se všemi stereotypy a konvencemi, které přinášejí meziválečné filmy v situacích, zápletky i charakterech.

Utápnutý a nesmělý scénárista, roztržitý režisér, bohatý producent s doutníkem, namyšlená a afektovaná první hvězda filmu, kterou nahradí krásná popelka, jež dělala do té doby maskérku. Snaha o realistické vytvoření prvorepublikové atmosféry, v kostýmech, herectví. Kdo viděl film *Artist*, který pracuje s puvaby němého filmu, neubrání se srovnání: podobné prostředí, podobné okouzlení tímto obdobím.

Zejména pro neslyšící herce, kteří tvoří brněnský soubor, je tato forma navýsost výhodná. Biggles se nikam nevznesl na křídlech žánru, byl trošičku rozvleklý a byť byl poctivě pracující s drobnokresebnou posunčinou němých filmů, vyšumí bohužel z paměti jako žánrové cvičení.

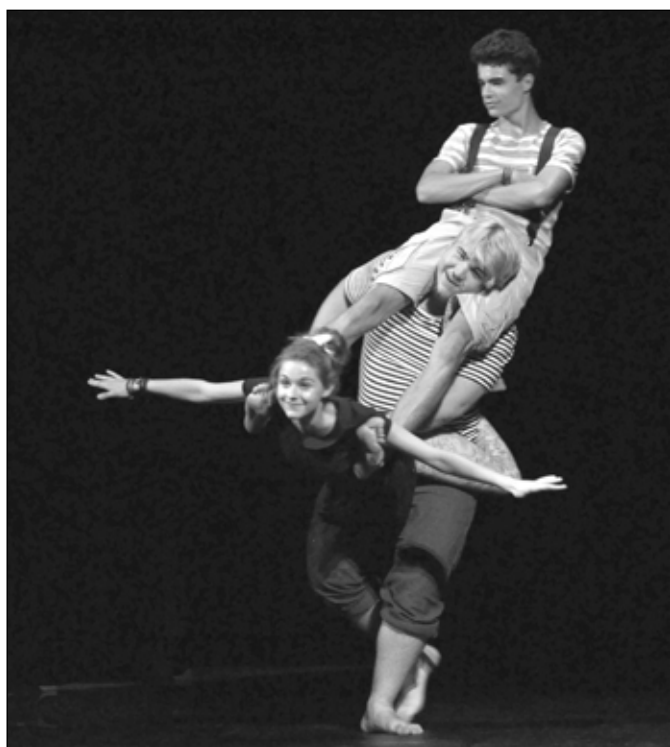

Studentská živelnost v parku

Se třemi v parku a pes vtrhla na jeviště dravá studentská živelnost. Ale: také hra s tradičními motivy. A rozvíjení základních pantomimických etud. Gag s mouchou, gag s kytkou, gag se psem na vodítku a mnohé další. Dva kluci a mezi nimi jedna dívka. Vděčné. Jeden spíše Stan Laurel a druhý spíše Oliver Hardy. Vděčné. Tradiční, ale účinné.

Ostatně: studenti ostravské konzervatoře nijak nezastírají, že je jejich výsledek vlastně jen umně dovedeným učebním materiálem, který rozvíjeli v hodinách a který se, nejspíše z aktivity a zapálení studentů do předmětu pantomima, podařilo dotáhnout do konečného tvaru.

Zápočet do indexu. Místy jsou sic urvaní jako ze řetězu a gagy nemají přesné časování, ale jinak na výbornou. Nic víc, ale také nic méně. Vlastně proč ne.

Melancholicky o holocaustu

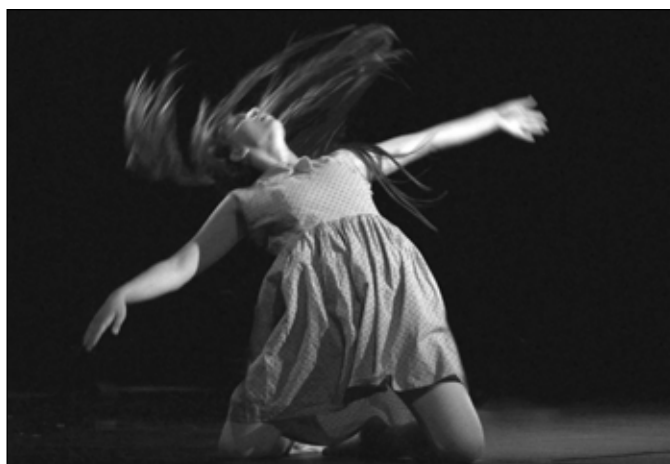
Zalykám se smíchem, bolí to, tak se směju...Slavný Deník Anny Frankové jako inspirace pro choreografii. Ludmila Rellichová z Rychnova u Jablonce nad Nisou (soubor TPS Magdalena) představuje letos na Hronově dvě choreografie.

Společně s Barokní fugou, kterou jsme viděli o den dříve, má mnohé. Proměnu od dívčí křehkosti a nevinnosti do záhuby. V Barokní fuze za ni může moc vyšší, ta, jež nás přesahuje a činí z nás lidské červy, odsouzené k rozkladu, v deníku Anny Frankové moc světská, ta, která nás dovede k témuž.

Zatímco Barokní fuga měla v hudbě i choreografii křiklavou expresi, Deník Anny Frankové je melancholický. Z choreografických prvků čteme neilustrativně základní proměny nálad. Dívčí hravost a meziválečnou bezstarostnost, pak melancholické obavy, vyhnání z Německa, zastřelení a umírání těch okolo, osamělost a opuštěnost, ale kde asi. Ještě na tomto světě? Židovské kamínky na hroby v rukou tanečnic na konci.

Tanec s příběhem, bez zbytečné doslovnosti. Tanec neumí být v otázkách holocaustu sarkastický a ironický, jako například Taboriho texty, zejména když ho tančí samé dívky. Tanec ze své podstaty jen obtížně dokáže pronikat do komplikovanosti lidského bytí, zachycuje spíše esenci, která se může činohercům jevit jako stokrát již viděná a zjednodušující.

Ale troufám si tvrdit, že je smysluplné formou scénického tance hledat, pátrat a třeba i tápat v podobně náročných a citlivých tématech.

Cesty, s nimiž se minete

S Cestami, čtvrtou choreografií večera, jsem se jako divák minul. Choreografie jako nepřímá ilustrace textu. Jevila se mi v sérii večera nejméně originální, nabytá choreografickými klišé přeběhů z portálu do portálu, občasných sólových pasáží a podobně. Nic, co by utkvělo v paměti, nic, co by se hmatatelně zapsalo do divákova vnímání.

Od osy k ose

Pod hlavičkou TPS Magdalena Rychnov vystupuje také Anna Benháková, která, přestože je již absolventkou Duncan centra, se takto hrdě hlásí ke svým kořenům.

Axis Mundi splňuje všechny parametry profesionální choreografie. Výborná technická a pohybová vybavenost tanečnice, vystavěná a strukturovaná dramaturgie tohoto tanečního sóla. Choreografickými prvky jsme doslova uhranuti. Jsme pohlčeni Annou Benhákovou - nahota jejího těla slouží tématu, i člověk rodí se nahý.

Tělo tanečnice se však nesnaží po celou dobu choreografie o ženskou vyzývavost a smyslnost, to přece není tématem. Nohy na začátku kreslí stíny na zadním horizontu, jako plameny ohně; motiv osy stává se ústředním v choreografii, nedřívě na zemi, hlavou dolů, pak nás čas a vlastní lidské úsilí postaví na nohy a my skrze jakousi ritualitu pohybů míříme k ideálu antického Diskobola, který vlastně také otáčením kolem vlastní osy vrhá disk někam do dále.

Uprostřed jeviště další pomyslná osa, jejíž trasu musí tanečnice několikrát vykroužit při cestě člověka od zvířecího až k lidskému. Choreografie, která je nabytá různorodými asociacemi, a přesto tak zřetelná a čitelná. A sugestivní.

Nečekaná návštěva u „tří sester“

Le Visiteur (Návštěvník) na konec. Ačkoliv v upoutávce čteme o tom, že choreografie je inspirována obrázkovou knihou Barbary Yelin, mně k ničemu takový klíč nepomůže. A to ani poté, co si na netu najdu, že kniha je o přátelství mezi dívčinkou a havranem.

A tak se nechám unášet samotnou choreografií, a světe div se, vypravím se za svou vlastní interpretací, vidím náhle „tři sestry“ čekající na svého „návštěvníka“, snad z Moskvy daleké, možná už i přijel a o Moskvě jim rozpráví, a bavím se na tom, jak tahleta situace čekání, vyhlížení, jakéhosi uvěznění v něčem, z čeho nejsme schopni sami od sebe vystoupit, stává se univerzální. Tanec nepotřebuje doslovnost. Doslova, doslovnost mu ubližuje. Ale musí mít schopnost vtahovat. Buď krásou a precizností pohybu, sladěním s hudbou, nebo tím, co pohyb a kompozice asociují. Návštěvník z Plzně to umí.

Tento hronovský pantomimicko-taneční podvečer rozhodně nebyl mimořádnou událostí. Měl určitě svůj nade vše čnicí vrchol – a to v sóle Axis Mundi.

A nebyl také prezentací toho nejzajímavějšího, co v oblasti amatérského tance nyní existuje, protože mnohé z nominovaných choreografií z Jablonce se tady prostě z různých důvodů neobjevily. Ale i činohra má své stereotypy, konvence a my na Hronově mnohdy poměrujeme spíše technickou dokonalost inscenací. Takže, proč ne i taková prezentace tance a pantomimy.

Vladimír Fekar

O GENOCIDĚ ARMÉNŮ NIKDO NEVÍ

Rozhovor s vedoucím souboru Alešem Dvořákem, režisérem Josefem Janem Kopeckým a autorem hudby Janem Fikejzem.

Je téma arménské genocidy v dnešní době stále aktuální?

Aleš Dvořák: Určitě, v momentě, kdy jsme hru začali inscenovat a posléze ji uvedli, o problému téměř nikdo nevěděl. Jak uvádíme v programu, Česká republika vyvražďování Arménského národa dodnes neuznala za genocidu. Myslím tedy, že by se o tom mělo hovořit.

Josef Jan Kopecký: Formálně vzato, šlo o první genocidu v dějinách a je neuvěřitelně smutné, že většina států v rámci mezinárodní politiky není ochotna tuto problematiku nazvat pravým jménem. Hovoří se o tom jako o občanském či národnostním konfliktu, nikoli jako o genocidě. Přestože cílem bylo jednoznačně vyvražďení jednoho národa. Jestliže jsme schopni to říci u Hitlera a Německa, hovoříme i dnes o genocidách v Africe, je smutné, že současní politici nejsou ochotni uznat, že Turci spáchali stejný zločin.

Aleš Dvořák: Nicméně, ve hře je i krásný příběh a i proto nás hra zaujala.

Jak na vaši hru reagují diváci?

Aleš Dvořák: Říkáme s nadsázkou, že se jedná o romantický příběh o genocidě Arménů. Je fakt, že většina lidí, když vychází ze sálu, se ptá, jestli to je pravda. Že o tom nikdy neslyšeli, že o tom nemají žádné informace. I z tohoto důvodu jsme do programu převzali celý novinový článek, který vše

popisuje detailně a v souvislostech. Reakce od 99 % lidí je taková, že se pro ně jedná o úplně novou informaci.

Velmi mě zaujala hudební složka inscenace.

Jan Fikejz: Mohu říci pouze to, že hudba vznikala nezávisle na tom, abych viděl celou scénu a veškeré aranže. Měl jsem k dispozici pouze scénář a hudba vznikla zhruba měsíc poté, co jsem jej získal.

Josef Jan Kopecký: Spolupráce s Janem Fikejzem byla pro mě velmi zajímavá v tom, že jsem opravdu nevěděl, co ve výsledku vznikne. Našli jsme výborného filmaře Martina Šestáka, který natočil videosekvence, a jak dopadnou, jsme také viděli, až když byly hotové. S hudbou to bylo ještě složitější. Na jedné ze zkoušek, kde již hudba byla, jsem zažil, že přišel autor hudby a řekl: „Ten track teď jede a zhruba teď je tam určitý zlom a na tenhle zlom musí zaznít tato replika.“ Snažil jsem se vysvětlit, že na divadle to funguje jinak, že to není film, který se dá stříhnout. Řekl mi, že ho to nezajímá a že to napsal tak, že na danou část musí být daná replika. Takže se vlastně trochu podílel na režii.

Aleš Dvořák: Už jsme s Honzou Fikejzem dělali i před tím. Jmenovalo se to Rodinné příběhy. Už jsem tedy věděl, proč jsem ho oslovil a že do týmu zapadne.

Honza Švácha

DIVÁCI MAJÍ HLAD PO PŮSOBIVÝCH PŘÍBĚZÍCH

Velké téma, silný příběh a solidní herecké divadlo. Takový je výsledný součet za představením inscenace Měsíční běs, které přivezl z Krakova divadelního podzimu do Hronova divadelní soubor SNOOPS (Občanská beseda v Opatovicích nad Labem o. s.). A sklídl za to zasloužený divácký úspěch.

Osobně jsem velkým příznivcem interpretačního činoherního divadla, které svá témata sděluje divákům prostřednictvím poutavých příběhů. Inscenace Měsíční běs je neoddiskutovatelně příkladem kultivované a divadelně poučené činohry. Text pojednává komplikovaný milostný příběh lidí, násilně vytržených z vlastního životního kontextu. Seta a Aram jsou Arméni, kteří uprchli z vlasti před tureckým terorem. Zachránili si život, ale zoufale postrádají jeho smysl v cizím světě a musí ho hledat v mnohem elementárnějších hodnotách, než jsou kulturní tradice. Richard Kalinoski napsal Měsíční běs jako svou dramatickou prvotinu. Text tohoto komorního příběhu je přitažlivý tématem dvou lidí, kteří jsou oba zoufalí, jejichž zoufalství je společné, ovšem oni ho nedokážou jako společné vnímat a řešit. Trápí se s ním dlouho každý sám. Je ovšem třeba dodat, že dramatický text, jakkoli je ověřený cenami, má i své slabiny. Především je to jeho tendence ke sladkobolnosti. Na skutečně dobré komorní drama má hra až příliš blízko k melodramatu. Autor při skladbě jednotlivých dramatických motivů akcentuje dojemný, nezřídka sentimentální obsah a inklinuje

k patetickému stylu. Zejména v závěru hry by stačilo jen málo k tomu, aby happyend působil až kýčovitě.

Zdá se, že režisér inscenace – hostující Josef Jan Kopecký – si byl žánrového zakotvení textu na hranici dramatu a melodramatu dobře vědom a podle toho i postupoval. Dokonce bych řekl, že místy šel vytouženým slzám citlivých diváků zbytečně naproti. Velmi zručně pracoval s jednoduchou a účelnou scénografií (s výjimkou imaginárního karamelového dortu, který působil ve vztahu k ostatním užitým prostředkům jako nechtěné pantomimické intermezzo), videoprojekcemi a především hudbou rovněž hostujícího Jana Fikejze. Ta důmyslně střídala rytmické motivy neurotizujícího napětí s dojemně táhlými melodiemi, umocňujícími sentiment dramatického příběhu.

Hudba v inscenaci nesloužila jen jako podkres. Hrála významnou úlohu i v přestavbách, přesněji řečeno v hudebních předělech mezi jednotlivými obrazy. Zněla mnohem déle než by přestavba vyžadovala, čímž měla zdůraznit, že mezi jednotlivými obrazy dochází k významnému vývoji v čase, ději nebo – a to především – ve vztahu mezi postavami. Tento vývoj se bohužel neodrazil dostatečně v herecké složce. Informace o vývoji složitě milostného vztahu Arama a Sety zůstávaly především ve slovní rovině. V psychofyzickém projevu herců byl vztah až příliš dlouho neměnný, poněkud stereotypní.

Asi jsem starý zapšklý a cynický postmodernista, ale nějak už se mě tahle snaživě

iluzivní užvaněná činohra nedokáže dotknout. Představení, byť nepochybně umně vyvedené, tak pro mě zůstalo zahaleno oparem nerozdýchatelného patosu a zbytečně balancovalo na hraně kýče. Škoda – křehce metaforické projekce na začátku ve mně vyvolaly mnohem větší očekávání.

Šimon

Velice mě toto představení překvapilo. Bylo velice procítěné a má mnoho co do sebe.

Například zamyšlení se nad dnešním životním stylem.

Pavel Kohout

Hrozně se mi to líbilo. Bylo to dojemné a myslím, že to řeklo mnoho i ke dnešní době a ne jen o Arménii. Je to hned vedle.

Olga

Kromě tohoto režijně hereckého nedostatku je třeba konstatovat, že inscenace naservírovala divákům hned tři zralé a vyrovnané herecké výkony. Herci pečlivě pracovali s napětím a velmi dobře ovládali jevištní řeč.

Uvádět hry jako je Měsíční běs (anebo raději ještě lepší) vyžaduje v podmínkách amatérského divadla pořádnou dávku odvahy a vytrvalosti. Jsem moc rád, že se soubory výzev nebojí. Evidentně to dokáže ocenit i publikum, které má hlad po působivých příbězích.

Luděk Horký

ROMANTICKÝ BĚS

Inscenace hry Richarda Kalinoskiho *Měsíční běs* je zpracována s velkou pečlivostí. Soubor SNOOP Občanské besedy z Opatovic nad Labem si k ní přizval hostujícího režiséra Josefa Jana Kopeckého, originální hudbu k ní složil Jan Fikejz, Martin Šesták natočil videosekvence, které dotváří scénografii, která je dílem režiséra spolu s Alešem Dvořákem. Scéna je poměrně úsporná, vidíme stůl, dvě židle, starý fotoaparát na stativu, věšák s kabátem, to vše doplněné třemi pruhy bílé látky jako fragmenty zdí – střední slouží také jako promítací plátno, na němž se nám zobrazuje nad stolem zavěšený „obraz“. Ten je také místem, na němž se nám začne zjevovat ve faktické i symbolické rovině odkaz na prožitá a prožívaná utrpení hlavních postav hry, Arama a Sety, Arménů, kteří uprchli do Ameriky před genocidou, kterou na jejich národu spáchali Turci. Vidíme, jak Aram ze staré rodinné fotografie vystřihává všechny obličejy – celá jeho rodina byla povražděna a on ji chce znovuvytvořit, nahradit jejich životy životy novými, fotografií své tváře tedy vlepi na místo hlavy svého otce, fotografii své ženy místo

tváře své matky. A děti, jejich děti, které se musejí narodit, tak mají zaujmout místa jeho sourozenců. V hereckých akcích – Arama ztvárňuje Aleš Dvořák, Setu Andrea Moličová – pak sledujeme příběh bolestného vyrovnávání se s osobními traumaty postav, která narůstají i tím, že se jim nepodaří mít vlastní dítě. A nesmím zapomenout na postavu Pamětníka, vypravěče, průvodce příběhem, původně italského sirotka, který jim, jak se v konci hry ukáže, dokázal nahradit jejich vlastní dítě.

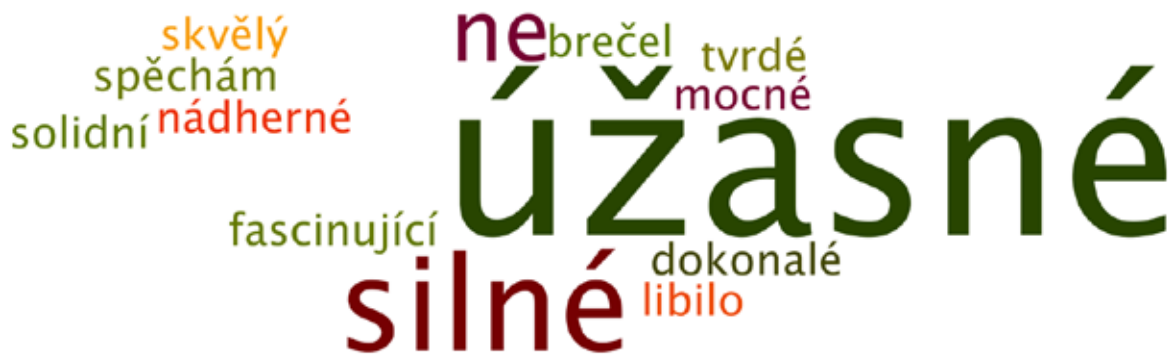
Tvůrci sami označili inscenaci za „romantický příběh o genocidě Arménů“. Jejich cílem bylo zasáhnout divákovy city, vyvolat soucit, dojetí. Myslím, že se jim to, jak bylo také vidět na diváckém přijetí, do značné míry podařilo. Přesto musím říci, že mi z inscenace přetrvává určitá, a to dost výrazná, pachuč. Cítil jsem se totiž chvílemi manipulován, citově vydírán. Myslím, že se tvůrci tak snažili mě dojmout, že pro to udělali opravdu vše, co dovedli. Např. už program hry dlouze píše o historických faktech genocidy Arménů, fakta nezpochybnitelně hrozná, ale

hra přece o samotné genocidě není. Není vůbec možný „romantický příběh o genocidě“, to je nesmysl, je možný romantický příběh genocidou poznamenaných lidí. A myšlenky na závažnost tématu genocidy zřejmě vedly inscenátory i při škrtání v textu a výběru akcí, kdy je akcent na vážnost, „postiženost“, dovedl místy až ke zeschematizování, odlidštění hraných postav, v herecké akci pak v těchto místech k přepětí a přehnanému patosu. Jako by k závažnému tématu nemohly patřit každodenní drobnosti. Proč je Bible reálná a jídlo jen imaginární? Jak hru oživit v druhé půli humor přinášející vstupy italského sirotka! Úsměv by jistě mohl přinést i první pečení koláče novomanželkou... Hercům se na jevišti vždy lépe existuje, mohou-li se tam víc „zabydlet“. A až na hranici kýče pak pro mne přivedlo inscenaci využívání scénické hudby.

Soubor z Opatovic pro mne odvedl v inscenaci velký kus práce. A velký kus dobré práce. Část práce však z mého pohledu výrazně přestřelila cíl, na který mířila.

Aleš Bergman

VOX POPULI

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením pronesli.

NĚKTEŘÍ DOST ZÍRALI, ŽE INSCENUJEME ELFRIEDE JELINEK

Rozhovor s režisérkou Děti veselých Magdou Adou Veselou

Kam vám zmizela Paula?

Ze začátku jsme počítaly s tím, že to bude konfrontace obou ženských postav Brigity i Pauly, ale nakonec jsme si řekly, že Brigita je prostě zajímavější. Tvar se vůbec měnil v průběhu a tak nám přišlo, že to může být úplně jinak. A pak jsme přišly na to, že nás nejvíce baví tenhle koncentrát. Dva reálné příběhy by byly i dlouhé a nemohly by vedle sebe stát.

Myslíš, že se budou děvčata někdy chtít vdávat po této zkušenosti?

Myslím, že ta inscenace je nezmění. Věřím, že teď se určitě vdávat nebudou, ale v budoucnu ano. Divadlo je od toho nedoradit, to spíš jiné zkušenosti.

Setkala ses třeba s tím, že by si někdo ťukal na čelo, že mladé studentky hrajou Elfriede Jelinek?

Ano, hodně lidí, kteří třeba nevědí, jak velké děti na ZUŠku chodí, dost zírali, že inscenujeme Elfriede Jelinek. Tak jsem se jim snažila vysvětlit, že máme holky osmnáct devatenáct let. A velké překvapení pro mě bylo, když se mi svěřovali kamarádi-muži, že tím jsou velmi zasaženi a přemýšlejí, zda je to téma pro mladé holky. Jestli si tím něco neřeší paní učitelka?

A řeší?

Řešíme si to společně, Elfriede Jelinek přinesla do divadla jedna z holek. Tedy jiný její text, pak jsme se dostali k tomuto a četly jej společně.

Jak reagují rodiče hereček na to, že z úst jejich jistě slušně vychovaných nejmilejších dcer vychází poměrně drsná slova?

Vždy, když to hrajeme v Olomouci, tak vylezu na pódium a uvedu, co bude za představení. A u tohoto vždy zdůrazním, že Jelineková je nositelkou Nobelovy ceny za literaturu. Doufám, že tím je to omluveno. Navíc už i rodiče jsou zvyklí, že jsme hledači osobitých textů a našich osobitých výpovědí a nepřekvapí je, že to bude jiné. Už nečekají pohádku nebo představení ze školního prostředí.

Už víš, do čeho se pustíte příště?

Ano, vím. Třeba k cíli nedojdeme, ale zase se o něco pokusíme. Holky teď po letech, kdy hrajeme divné, výrazné, temné a provokativní věci, říkají, že mají chuť hrát něco pěkného. Něco fakt hezkého, z čeho nebude divák odcházet zahloubán a rozčtvrcen nebo naštván, ale aby odcházel potěšen. Jsem zvědavá, něco jsme natukly a cílem je udělat něco pěkného.

Martin Rumler

BRIGITA NENÁVIDÍ SVOU BUDOUCNOST

Elfriede Jelinek píše o tom, o čem jiní nepíší. No řekněte, kdo se dnes zajímá o nějaké dělnické holky a jejich šamstry z provinčního zapadákov? Cožpak to je dnes nějaké téma? Dokonce, možná, si leckdo i může myslet, že nikdo, kdo si říká dělník nebo elektrikář, snad ani už neexistuje. A podprsenky se přece šijí v Číně a tam žijí úplně jiní lidé, jejichž životy se nás netýkají.

Elfriede Jelinek píše, že žádná sexuální ani sociální revoluce neodstranila základní měšťácké představy o štěstí. A říká, že jsou to představy hodně ubohé. A když si to tak přiznáme, vidíme, že romantická láska nebo nedej bože svoboda mezi nimi není.

Elfriede Jelinek ovšem do svého psaní zahrnuje i současnou realitu reklamní a konzumní masáže, diktát sdílených mód a nabídky v levných obchodech s oblečením. A tím se dostávám k podprsenkám – zatímco 60. léta 20. století se nesla mimo jiné i v trendu odhazování podprsenek a pěstování co nejpřirozenějšího zevnějšku, dnešní trend velí pravý opak. Vše musí být dostatečně umělé, vypodložené, oholené, nalakované a místo existenciální černi je dnes v kurzu infantilně růžová. Elfriede Jelinek ji sama provokativně nosí.

Elfriede Jelinek píše o společnosti bez perspektivy, o vyžilé, infantilní, přízemní a netvůrčí společnosti, která neví, po čem by měla toužit. A tak její členové říkají „miluji tě“ někomu, koho nemilují ani náho-

dou, ostatně ani pořádně nevědí, co to znamená někoho milovat, protože... Ale nechci tu psát o tele-novelách a sobotních přílohách.

Děti veselé z Olomouce, dívky z nejpokročilejší třídy základní umělecké školy pod vedením své pedagožky a režisérky, se inscenací části románu Elfriede Jelinek dotkly každodenní reality, kterou, když si to přiznáme, můžeme vidět všude kolem sebe. I u sebe samých, i u vlastních rodičů, příbuzných, sousedů. Navršily na jeviště i na sebe samé spoustu intimních částí oblečení, zapily to růžovým hedvábně hladkým nápojem a sehrály krátký otřesný příběh o tom, jak vypadají vzťahy a aspirace lidí, jejichž životy nemají valnou cenu a nikdo se o ně nezajímá (kromě prodavačů všeho možného ovšem).

Ale protože jsou Děti veselé mladé a pěkné na pohled, učinily to s půvabem, na který v předloze nenarazíme, s jistým odstupem, jímž říkají, že takhle to u Elfriede Jelinek čteme, nejspíš to tak leckde i je, ale jich, které stojí na jevišti (a nás, co jsme v hledišti), se to netýká. Hrají to s jistou bezcitností mládí, k níž patří i hravá ironie. Díky jejich odstupu nás to v hledišti baví, nejsme iritováni nějakou protivnou levičáckou nebo feministickou ideologií, která umělecký zážitek kazí, ale tím pádem to sledujeme jako hru o nějakých blbých lidech někde na vesnici, kteří s námi nemají nic společného.

Bylo to trošku divadlo poezie, to mě bavilo. Líbilo se mi, jak jsou děvčata šikovná a mají nadhled. To není úplně jednoduchý v osmnácti, nebo kolik jim je. Ale věřila jsem jim, že ten nadhled mají, aniž by to měly prožít.

Renata

Docela aktuální téma. Ty holky věděly, o čem to hrajou, i když ne všechno pak dávaly čist divákovi. Což mi nevadilo. Líbila se mi práce s textem. Chápu, že to bylo takové ženské téma a ne každému se to muselo líbit.

Anonym u kafekáry

Mně se nepodařilo to tak úplně rozklíčovat, vůbec to nějak vstřebat. Přišlo mi to jako něco z jiného světa, zkrátka to ke mně nedošlo. Nejsem asi cílová skupina.

Ťutín

Oceňuju vysokou míru sebeironie a výborné divadelní nápady. Docela mě překvapilo, že diváci na představení příliš nereagovali, ale třeba to bylo vedrem v sokolovně.

David

Inscenace se mi líbila, ocenila jsem její komplexní estetiku, ale přála bych si, aby se Děti veselé už vymkly ze své pozice žáků základní umělecké školy a postavily se k tématu uvědoměleji. Vím, že je to takové ideologické slovo, ale Elfriede Jelinek taková slova používá běžně.

Alena Zemančíková

SAŠA NÁS CHVÁLÍ, MARTIN STÁLE HLEDÁ CHYBY

Rozhovor s několika herci Divadelní společnosti Saši Liškové ZUŠ Jihlava

Už jste někdy byli na vesnické tancovačce?

Anna: Ano.

Eva: Já nikdy.

Neláká vás na ni zajít, když o ní mimo jiné hrajete?

Eva: To ne.

A zažili jste něco takového, o čem hrajete?

Kristýna: Jako štouchanec?

Třeba štouchanec. Je ta hra vůbec o vás? Všichni jste z města, ne z vesnice...

Anna: Ale trochu jo. Ne sice takhle úplně, ale trochu jo.

Kristýna: Štouchání ptákem jsem teda nezažila.

Michaelo, brala bys takového tátu? Časem se z něj stane spiklenec, když spolu vztyčíte prostředník na místní rozhlas...

Michaela: To ne. Vždyť je takovej divnej. Určitě bych ho za tátu nechtěla.

Slyšel jsem, že řada z vás jihlavskou ZUŠ už opouští.

Marek: Se Sašou Liškovou to pro nás byla poslední věc.

Myslíte, že by se Saše Liškové dnešní před-

stavení líbilo?

Eva: Byla by na nás pyšná. Ona nás vůbec dost chválí. Je to taková naše máma.

Marek: Ona je dost v protikladu k Martinovi Kolářovi. On stále hledá nějaké chyby a dost nás opravuje. Kdežto Saša je taková klidná a hodně nás chválí.

Někteří diváci se ptali, zda sádra, kterou má představitel Káji, je skutečná?

Marek: Více než skutečná. Opravdové zranění.

Michaela: A opravdu na mopedu.

Marek: Trénoval jsem a nějak se mi to vymknulo.

Někteří z vás už hrají i v dospělém souboru De Facto Mimo. Co vy ostatní, láká vás si v něm zahrát?

Kristýna: Ježíši, tam jsou starci.

Marek: Já a Jakub už tam máme slíbenou roli.

Dagmar: Nemyslím, že by nás tam chtěli.

A chtěli byste se herectví věnovat třeba profesionálně?

Gabriela: Asi ne.

Anna: Jen jako koníček.

Martin Rumler

ADAPTACE SKRZE ČESKOU DRAMATICKOU VÝCHOVU

Od okamžiku, kdy vyšla kniha *Teorie adaptace* od jisté profesorky z Toronta (jinak světové odbornice na intertextualitu), je ten pojem adaptace mnohými pokládán za jeden ze stěžejních pojmů postihujících jeden z velmi důležitých jevů těch druhů umění, jež pracují s příběhem. Jak pojem adaptace už sám o sobě říká, jde o přenášení příběhů z jednoho média – tedy prostředku komunikace – do jiného – a možná ještě dalšího. Což přesně platí pro představení Divadelní společnosti Saši Liškové ZUŠ Jihlava Rozpal mě, sakra!, kdy příběh putoval z literatury do filmu a odtud do divadla. V Teorii adaptace paní profesorka píše, že povaha každého média, jež se stane nositelem příběhu, jej nutně nějak poznamená; ostatně Mc Luhanovo slavné heslo *Medium is message* (už médium je samo o sobě zprávou) jen tento názor potvrzuje. Vyjdu-li z tohoto východiska v recenzi na jihlavské představení, pak nutně musím dodat, že nejde jen adaptaci příběhu,

který prošel literaturou a filmem do scénického divadelního tvaru, ale že jde o adaptaci, již učinila česká dramatická výchova, která sledujíc svůj hlavní cíl – rozvoj osobnostních rysů mladých lidí – si vytvořila zcela specifickou poetiku. (Pokud bude čtenář tak laskav a bude se mu chtít, pak jej prosím, aby si přečetl v tomto čísle Zpravodaje Fossilní sloupek, jenž tuto tematiku rozvíjí.) Všechno je tu koncentrováno k tomu, aby vyprávěný příběh, zřetězené situace byly naprosto vlastní těm, kdo je hrají. Lépe: spíše nehrají, ale jakoby je ze svého života přenášejí na jeviště; a tím také s přitažlivým půvabem samozřejmě přirozenosti. Takové je i to jihlavské představení. Norsko se proměnilo v Česko, s naprostou věrohodností se v něm pohybuje parta dnešních mladých lidí, kterým je na jevišti spolu dobře a nabízejí divákovi, aby to spoluprožil s nimi. A čert vezmi inscenaci jako záměrně komponovaný a budovaný scénický tvar. Vždycky jsem měl od

doby, co se dramatická výchova prosazovala více a více na různých přehlídkách, potíže s tím, jaká kritéria nasadit, jak hodnotit. Až jsem se z různých stran propracoval k tomu, že dramatická výchova je jako divadlo jev svého jedinečného druhu, v němž je třeba na prvním místě chápat a vnímat sebepotvrzování a sebescénování účinkujících – a pak podle potřeby (a případné nutnosti) i další případné prvky, jež jsou projevem divadelní struktury a scénického divadelního systému.

A přesně takhle vnímám i jihlavské představení. Kdybych nasadil strukturálně-systémová hlediska vyžadující jakýsi scénický řád, tak bych popsal půl Zpravodaje. Ale je to potřeba a je to nutné? Není na tomto 83. JH více žádoucí přemýšlet o cestách dramatické výchovy a jejich specifických pochodech, kterými si adaptuje prisvojené příběhy?

Jan Císař

VOX POPULI

Slovomrak (čti wordcloud) je vizualizací bleskových reakcí diváků ihned po představení. Čím větším písmem je výraz uveden, tím vícekrát jej diváci v souvislosti s představením pronesli.

DEJ TOMU IMPULZ, TY SE MAZLÍŠ SE SKŘÍNÍ!

Když chceš být mim, musíš si umět zlámat tělo, napadlo mě, když jsem vpadl na seminář Michala Hechta a Štěpánky Elgrové P jako pantomima.

Vzdychání, úpění, praskání kostí se ozývá, když se adepti pantomimy protahují a uvolňují. „Proč zrovna tohle musím dělat s tebou,“ kroutí hlavou jeden z nich, když se svými cca 170 cm protahuje ruce a páteř s kolegou cca dvoumetrovým.

Protažení a rozehřátí je ve fyzickém divadle rozhodně potřeba,

protože na seminaristy čeká za chvíli velmi těžký úkol. Posunout překážející skříň. A ta, ač imaginární, váží snad tunu, soudě podle usilovného výrazu v obličeji mladých mimů.

Možná více napoví krátký záznam, který se povedl ve vzácných chvílích, kdy i na mima přijde nutkání promluvit:

„Au!“

„To jsou kejkle!“

„Dnes jde o disciplínu tahy a tlaky.“

„Au!“

„Au!“

„Musíš to zahrát tak, aby bylo jasné, kolik ten půllitr piva váží.“

„Mimové mají centrum v břiše.“

„Au!“

„Dej tomu impulz, ty se mazlíš se skříní.“

„Udělej kočičku.“

Je snad třeba dodávat, že nikde nebyl žádný půllitr, žádná skříň, žádná stěna ani provaz?

Michal Hecht podobné semináře vede od 90. let. V jeho dílně se účastníci seznámí se základy klasické i moderní pantomimy, improvizace, akrobacie (technika pádů a soubojů, stojky a salta) a jevištního pohybu vůbec. „Účastníci budou společně pracovat na realizaci neverbálního projektu. Za použití improvizace a etudování budou vytvářet krátké příběhy, které s pomocí humoru a nad-

sázky převedou do divadelní neverbální řeči,“ říká Michal Hecht.

Závěrem se pokusí tyto fragmenty pospojovat a vytvořit představení, které zahrají ostatním účastníkům Jiráskova Hronova.

Sám Hecht je jako zkušený umělec pokorný a obezřetný. „Třeba se nám vytvořit představení nepodaří.“ Já jsem ovšem přesvědčen, že podaří. Viděl jsem nadšené a šikovné lidi, které to

tahání neviditelného lana a posouvání neviditelné skříně na první pohled hodně baví a jde jim. Letos je v dílně 15 účastníků, většina jsou dívky. „Obecně se hlásí do seminářů více děvčat, ovšem u pantomimy pak zůstanou hlavně muži,“ vysvětluje mim a pedagog. Podle něj je pantomima prostě mužská práce. „Mim se musí často zesměšňovat a to dívkám prostě nesluší a vlastně ani diváci to nechtějí,“ popisuje šéf semináře. I letos vidí mezi účastníky talenty a za dlouhé roky, kdy na Hronově dílnu vede, se několika absolventům podařilo prosadit se i na profesionální scéně. „Počítám tak třem, čtyřem.“

Martin Rumler

PŘI IMPROVIZACI SI NEMŮŽEŠ DĚLAT, CO CHCEŠ

Tak už to chodí, že se jednou za dlouhý čas narodí osobnost, před níž se klaní nejedna divadelní přehlídka. Ženy jej milují, muži chtějí být jako on. Mistr improvizace, svádění, psaného i mluveného slova. Éterická, smyslná, všemi milovaná bytost - Láďa Karda.

Sešli jsme se k rozhovoru v hospodě Bašta, kterou můžete najít na kraji náměstí. Usedli jsme, objednali pití a Láďa začal tím, že řekl servírce: „Odpusťte, ale vy máte tak krásné oči.“ No kdo by Láďu neměl rád...

Říká se, že jsi dokázal jako první dělat divadlo bez diváka. Tak se říká, že jsi přechytračil dokonce i samotného profesora Císaře. Je to pravda?

/smích/ Tak to divadlo bez diváka je pravda, protože když jsem byl malý, tak jsem si hrál a hrál jsem pro nikoho a když jsem si to zpětně analyzoval, musel jsem uznat, že to divadlo bylo. Ježíš já nevím, jestli na to mám odpovídat, to je vážně divný.

Zkus tedy říct něco o sobě, protože ten, kdo tě nezná, o hodně přichází.

Já nechci... hele nechceš tam udělat takový ten sloupek a do něj napsat Láďa Karda je bla bla bla...?

Dobře.

Tak Láďa Karda /smích/ je improvizátor, improvizční trenér a lektor. Je také polovinou divadelního dua Toť, se kterým dělá autorské hry. Hraje na baskytaru v kapele Cílená nejistota. Má rád ananasový džus.

Mluvil jsi o improvizaci. Říká se, že Improligu jsi založil sám. Je to pravda?

Tak to samozřejmě není pravda. Zakladatelem je Míša Puchalková, která to přivezla z Francie před

dvanácti lety. A zájem postupem času vzrůstá. Na začátku se improvizaci věnovalo 10 lidí a teď už je to tak 400.

Pro někoho, kdo Improvizaci vidí poprvé, to může vypadat jako chaos. Jsou předem sehrané týmy a skutečná pravidla?

Lidi na semináři Jany Machalíkové můžou vidět, že Improvizace se dá naučit různými cvičeními. Takže ty profesionální týmy se scházejí tak jednou týdně. Někdo si řekne, je to improvizace, takže si tam můžou dělat, co se jim zachce, ale tak to není. Máme spoustu pravidel, která musíme dodržovat. Umožňují ti improvizovat i s někým, koho vidíš poprvé v životě. To se stalo například při sobotním zápasu.

Pokud bych se chtěl stát součástí Improligy, co musím udělat?

Na stránkách www.improliga.cz je přehled týmů a kontakty na trenéry, takže není nic jednoduššího, než nějakého z nich kontaktovat.

Dá se vůbec improliga vyhrát?

Před šesti sedmi lety tady byl pokus vytvořit bodový systém, který funguje například v zahraničí, ale zamítli jsme to z toho důvodu, že chceme zachovat rodinnější a přátelštější atmosféru těch zápasů.

Když balíš holky, improvizuješ,

nebo to máš dopředu sepsané?

Já ještě než odpovím na otázku, tak musím říct, že jsem si nechal narůst vousy, protože doufám, že ta obliba alespoň trošičku klesne. A rozhodně improvizuju. Ale když jde o něco vážného, tak najednou všechny improvizční schopnosti jdou do háje. Žádné věty předem připravené nemám. Ty nikdy nemohou plně vystihnout potřebu té určité situace. Nevychází to od srdce a o tom to přeci má být.

Myslíš si, že Jiráskův Hronov je klišé?

Samozřejmě. Hronovu bych v improvizaci písní klišé faul.

Servírka nám přinesla oběd. Láďa jí upřeně hleděl do očí a jemně se usmál. Ona mu usměv vrátila a odešla. „Ta má ale krásné oči, vid?“ řekl Láďa. No kdo by Láďu neměl rád?

Vít Malota

KLIŠÉÉÉ

Klišé alkoholická už jsou klišé. Jsme na divadelním festivalu. A jelikož se to v divadle klišé jenom hemží, nabízíme stručný výtah těch nejklišoidnějších klišé. Ať při půlnočních diskusích můžete předstírat, že tomu rozumíte.

Vymlouvat se při představení na horko je klišé.

Všem nám je horko. Je to podobné, jako ptát se za lijáku: „Také vám prší?“

Hrát oblečený je klišé.

...

Slovní spojení jako: „nicméně, víceméně, podle mého názoru“, jsou podle mého názoru taky klišé.

Stejně jako slovní spojení: „No, tak podívejte se...“

Říkat: „Jsou šikovní“ a „Bylo to zajímavé“ je klišé.

To raději neříkejte nic a nechte mluvit profesionály.

Sedat si v Jiráskově divadle kam se vám zachce je klišé.

Pojďme to jednou zkusit podle našich kartiček.

Říkat, že nechápu divadlo Kámen, je klišé.

Kámen je plakát!

Vít Malota a Jan Mrázek

Lucii Schrötterovou a Eriku Vítovou potkáváte každý den při vstupu do Sálu Josefa Čapka. Jak se jim festival líbí? Děláte práci uvaděček na JH poprvé a jak jste se k ní vůbec dostaly?

Lucka: Nedělám to poprvé. Jsem tady pátým rokem.

Erika: Já jsem tu podruhé.

L: Dostala jsem se k tomu přes známé na informačním centru a беру to jako dobrou brigádu.

Co si o přehlídce myslíte?

L: Pro nás je to týden v roce, kdy se v Hronově něco děje. Jinak je tohle mrtvé město, na náměstí „chcíp pes“. A teď když vyjdu ven, tak je tam spousta skvělých lidí. A to je super.

E: Já mám JH taky moc ráda. Jak říkala Lucka, konečně to tady žije, poznáme plno nových lidí. Všichni jsou moc příjemní, ochotní. Docela rozdíl oproti zbytku roku.

Máte zkušenosti s divadlem i mimo tuto přehlídku?

E: Já jsem divadlo nikdy nedělala. Sem tam se zajedu někam podívat, například do národního, ale nehraju.

L: Já jsem také pasivní divák.

Uvažujete o tom, že navštívíte i jiné přehlídky?

L: Já bych se tomu vůbec nebránila, protože tu zdejší atmosféru miluju. Ti lidé jsou úplně jiní, než zdejší. Přátelštější. Vít Malota

HYSTERICKÝ SLOUPEK

Konečně! Jestli je čtvrtý den alespoň trochu vhodná doba pro pozdní nástup optimismu, pak se mnou dnes konečně naplno rozezněl. Včera jsem volala po upřímnosti i v kontroverzních tématech, dnes se mi snahy o naplnění tohoto požadavku dostalo měrou vrchovatou. (V zájmu zbytku vlastního psychického zdraví pomímám ostatní produkci pojednávající například o dovozu patnáctiletých manželek na základě fotokatalogu.) Stereotyp JH v pondělí narušily dva soubory mladých - s jednou čestnou výjimkou - lidí, jejichž představení jsme mohli zhlédnout v sále sokolovny. Otevřená sarkastická zpověď o ženském nitru a jeho ambivalencích v závěji podprsenek překvapila, ve věku představitelky nečekanou, mírou nadhledu. Doufám, že nejde o ojedinelost, a můj optimismus rázem nabývá i demografických rozměrů. Představení v závěsu šlo ještě hlouběji a na podkladu sociální sondy do biotopu vesnice odhalilo

divákovi, jak je to ve skutečnosti s těmi dokola omýlanými ženskými romantickými představami. Jen houšť, jen houšť! Pochopitelně se velmi záhy strhla mezi odcházejícími diváky debata, zda šlo o kalkul, záměrnou kontroverzi, divadelní neumětelství nebo naopak o upřímnost, realismus, ba naturalismus. Nešlo ani očekávat, že diváci, uvyklí konzumaci stereotypních schémat, budou hromadně a do jednoho jásat nadšením. Už konfrontace, která ale připouští soubory nastíněný přístup jako legitimní, je ohromným posunem kupředu. Je zřejmé, že tento názorový dialog JH sluší. Proč ho tedy nezapraco- vat systémově? Nebylo by od věci promyslet zařazení dalšího kritéria při výběru inscenací, a to podle dělení na divadlo ženské, mužské a smíšené. Myslím, že pohlaví by se se ctí zařadilo po bok žánru hry, věku účinkujících či adresy, odkud soubor přijel.

Petra A. Jirásek

ŠOK!!!

ZAHRANIČNÍ MÉDIA O JIRÁSKOVĚ HRONOVĚ SKANDÁLNĚ MLČÍ

Jiráskův Hronov má i zahraniční věhlas, proto jsme zmonitorovali, jak o velevýznamné přehlídce referují zahraniční média. Čekal nás šok!

Zahraniční tisk se na svých stránkách věnuje podružným pseudoudálostem, jako je ruský azyl pro práškače Snowdena, sebevražedné atentáty na Blízkém i vzdáleném východě či volbám v Zimbabwe. Kupříkladu New York Times dokázaly o Hronově mlčet na všech svých 36 stranách!

Dokonce ani britská bulvární jednička The Sun neskočila po čtenářsky atraktivním tématu divadelní přehlídky a věnovala se na své

titulní straně sexuálními hrátkám autora formátů X factor a Britain's Got Talent Simona Cowella. Proč nehledá podobné skandály raději v Hronově? Nechápeme.

Snad je i zbytečné jmenovat německá média jako je Die Zeit, Die Welt a další, ale pro úplnost: mlčí.

Nejbližší JH se tak v mediálním pokrytí dostal český Blesk, který na titulní stránce píše překvapivě o Ivetě Bartošové, což je něco mezi tragédií a fraškou.

Martin Rumler a David Slížek

OD ČTENÁŘŮ

HURÁ, UŽ JSME ZASE TADY!

Každý rok už pěkných pár let se na Jiráskův Hronov těšíme a zároveň se bojíme. Bojíme se, aby během roku nenastala nějaká rodinná, pracovní, finanční, či postupně jak léta přibývájí, také zdravotní komplikace a mohly jsme vůbec přijet. Berle nebo antibiotika pro nás problém nejsou. A o to víc se vždy radujeme, když dorazíme a vidíme zase to nadšení úžasné paní starostky a jejího týmu, usměvavé a nerozhoditelné dámy u vstupenek. A že jsme letos opět pěkně zmatkovaly a vyměňovaly a vracely a kupovaly... A milé dámy uvaděčky – ve skoro stejné sestavě. I když některé vloni vyhrožovaly, že už je to naposledy, našťastí jsou tu zase.

Přijely jsme rovnou na bulvární komedii Dokonalá svatba a po úmorné cestě z Prahy nám to prostě sedlo. A improliga? Sázka na jistotu. Janinka nás doslova odbourala. S nostalgii

jsme vzpomněly na lonžský „depkózni“ začátek a při těch vedrech jsme tento způsob začátku festivalu ocenily velmi a těšíme se na další zážitky. Co jsme ještě ocenily? Zcela nový a levný jídelní lístek v Prajzku! Neuvěřitelné: Česnečka za 9 Kč, chleba se sádlem za 12 Kč, 5 ks palačinek se skořicovým cukrem za 34 Kč, knedlíky s vejcem za 39 Kč, taštičky se špenátem a mozzarelou 59 Kč, obalovaný květák 59 Kč, zeleninové medailonky 59 Kč a losos s vařeným bramborem za 70 Kč, fazole chudých za 45 Kč. No věřte tomu dneska!

Nejdříve jsme myslely, že se paní vedoucí nějak přepsala a tak jsme si to šly ověřit na vlasní žaludky a oči. A jaká je skutečnost? Je to ještě levnější, než jsme si myslely! Fazolemi na oběd jsme se naplnily na celý den a ušetřily jsme i za večeři :)

Věrné divačky Danuš a Věruš

Sponzoři

83. Jiráskova Hronova

Wikov MGI a.s. generální partner

Založeno 1872

PIVOVAR NÁCHOD

Primátor a.s. Náchod

Saar Gummi Czech, s.r.o.

STRABAG a.s.

Marius Pedersen

Marius Pedersen, a.s. Hradec Králové

Český rozhlas Hradec Králové

HASPL a.s. Velké Poříčí

D-energy s.r.o. Rychnov nad Kněžnou

Sico Rubena, s.r.o., Velké Poříčí

DABONA s.r.o. Rychnov nad Kněžnou

TSR Czech Republic s.r.o.

Česká spořitelna, a.s.

DLNK s.r.o.

COROLL s.r.o. Hronov

Vodovody a Kanalizace, a.s. Náchod

Internet2 s.r.o.

Konica Minolta Business Solutions

Czech, s.r.o. Hradec Králové

Pekařství „U Zvonu“ Náchod

Veba a.s. Broumov

GOLEMPRESS

DNES

14:15 - jídelna Hotelové školy
Problémový klub

16:30/A,C, 20:45/B,D - JD (130')
Rádobydivadlo Klapý
P. Shaffer: Amadeus

16:30/B, 19:30/A,C,D - SJČ (60')
Divadlo Commedia Poprad
M. Kukučín, V. Benko: Neprebudení

15:00/D, 18:30/B, 21:00/A,C - Sok (110')
Divadlo Point Prostějov
A. Saramonowicz: Testosteron

23:15 - SJČ (60')
Športniki
A. Lindgrenová, Športniki: Back to Bullerbyn (Host JH)

15:00 - park
De Facto Mimo Jihlava
Modrej drahokamen anóbrž Zelená
Gizela a mrkvajzníci (DP)

16:30 - park
Rytíři a turnaje, vystoupení Skupiny historického šermu Manové
Přemysla Otakara Červený Kostelec (DP)

18:30 - park
DS NA TAHU Červený Kostelec
Kuchařka a generál aneb druhá miza (DP)

24:00 - malý sál JD
Diskusní klub

RUBRIKA

MYŠELÍN

*malý průvodce
hronovskou gastronomií*

Kuřecí vývar s kapáním a mrkví
Cena: 25 Kč.

Množství: Příjemně dostatečné

Chuť: Ozdravující

Nádobí a příbor: Miska porcelánová, příbor nerez

Prostředí: Předsálí sálu Josefa Čapka

Kuřecí vývar je pozvolnou kuchařskou disciplínou, na jejímž konci voní zlatavá tekutina s opalizujícími odlesky na hladině. Mohlo by se zdát, že se v případě silného kuřecího vývaru jedná o českou specialitu, avšak opak je pravdou. Střední Evropa v tomto ohledu není nijak výjimečná: i v dalekém Himálaji existuje varianta oblíbené polévky thukpa, do níž se přidává maso a kterou tu tradičně servírují nemocným a také těhotným ženám a šestinedělkám. I když se na vás zrovna nesápu žádné bacily, je kuřecí a slepičí vývar dobrým způsobem, jak posílit imunitu či jak posílit tělo zmožené kocovinou. Polévka je snadno stravitelná a přitom výživná, při jejím požívání navíc mimoděk doplníte tekutiny. A vývar v „Čap-kárně“ byl skutečně takový, jak je výše naznačeno. Ochotná obsluha předala lék s úsměvem, který už sám o sobě měl ozdravné účinky.

Resultát: Ranní nutnost, odpolední radost a večerní potěšení. Léčivé jídlo bez předpisu a nutnosti platit třicet korun za recept. -saj-

JIRÁSKŮV HRONOV

BÁSNIČKA

KONEC POEZIE A ŠTÍPAT DŘÍVÍ! TO JE ZAČÁTEK

Chvění jako první kontakt se životem.
Kdysi úplně všichni v symbióze s břichem,
přijímali a vysílali vibrace směrem ven.
Teď se je někteří pokoušíme nalézt uvnitř.

Další léto utajené v kmeni.
Přítomnost pochopíme až v řezu,
když vertikála padne jako kláda.
Je jiný čas moře a jiný stromu.

Jasanka Kajmanová

Zpravodaj 83. Jiráskova Hronova 2013

Vydává organizační štáb.

Redakce: David Slížek (šéfredaktor, zlom),
Petra Jirásková, Jan Švácha, Martin Rumler,
Vít Malota, Jan Mrázek, Ivo Mičkal (foto)

Web festivalu: <http://jiraskuvhronov.cz>

E-mail redakce: redakcejh@centrum.cz

Tisk: KIS Hronov **Cena:** 10 Kč

Sponzor tisku: Konica Minolta

Neprošlo jazykovou úpravou!